

به نام ایزد یکتا

مرجع کامل

سخت افزار

مبتنی بر آزمون های A+ Certification

تالیف:

مهندس احمد کبیری

انتشارات پندار پارس

سرشناسه	: کیبری، احمد، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: مرجع کامل سخت‌افزار (مبتنی بر A+ Certification) / تألیف احمد کیبری.
مشخصات نشر	: تهران : پندار پارس، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۴۷۴ ص.: مصور، جدول.
شابک	: 978-600-6529-88-2 : ۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
آبداشت	: کتاب حاضر بازنویسی و ویرایشی جامع از کتاب "مرجع کامل A+2009" از همین مولف است.
آبداشت	: کتابنامه
عنوان دیگر	: مرجع کامل A+ 2009
موضوع	: سخت‌افزار -- راهنمای آموزشی
ده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ م۴/۵/TK۷۸۸۷
ده بندی دیویی	: ۶۲۱/۳۹۸۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۷۹۱۷۸

انتشارات پندار پارس

دفتر فروش: انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، کوی رشتچی، شماره 14، واحد 16 www.pendarepars.com
 تلفن: 66572335 - تلفکس: 66926578 همراه: 09214371964
info@pendarepars.com

نام کتاب	: مرجع کامل سخت‌افزار (مبتنی بر آزمون‌های A+ Certification)
ناشر	: انتشارات پندار پارس
تالیف	: احمد کیبری
چاپ نخست	: مهرماه 94
شمارگان	: 500 نسخه
طرح جلد و صفحه‌آرایی	: سارا یعسوبی
چاپ، صحافی	: روز
قیمت	: 35000 تومان
شابک	: 978-600-6529-88-2

* هرگونه کپی برداری، تکثیر و چاپ کاغذی یا الکترونیکی از این کتاب بدون اجازه ناشر تخلف بوده و پیگرد قانونی دارد

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

لوح سپاس

شماره: ۱۰۱/۳۱۹۱۴

تاریخ: ۱۳۹۰/۱۰/۱۵

جناب آقای احمد کبیری

نویسنده گران باده

کتابش عرصه های نوین آموزش، درویش جوانه های امید و بالندگی در حوزه کتاب های آموزشی، تنها با کوشش عالمانه، اندیشه خردمندان، تعهد خدا خوانانه و نطرافت هنرمندان میسر است.

مراتب پاس و قدر دانی خود را تقدیم جناب عالی می کنیم که در نهمین جشنواره کتاب های آموزشی رشد مؤلف کتاب

مرح کمال A+2009 (آموزش استاندارد مهارت های سخت افزاری) بوده اید که به عنوان اثر

برگزیده در گروه آموزشی کامپیوتر انتخاب شده است.

امید آن که به یاری پروردگار متعال و از رکن گذر آثار گران بهایی که در حوزه کتاب های آموزشی پدید می آید، نظام تعلیم

و تربیت میهن اسلامی مان هم چنان مسیر اعتلا و شکوفایی را پیماید.

برای جناب عالی، زندگی پر برکت و توفیق روز افزون آرزو مندیم.

سلامت و سعادت، بهره وجودتان باد.

محمدیان سعید اکبری

مدیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

پیش‌گفتار

معمولا کتاب‌هایی که در زمینه‌ی سخت‌افزار وجود دارند، تنها مباحث معماری یا کاربردی را پوشش می‌دهند. اما آشنایی با هر دوی این مباحث، درک کافی به متخصص فنی کامپیوتر می‌دهد تا به عنوان یک فرد خبره فعالیت نماید. این کتاب تلفیقی از مباحث مربوط به معماری کامپیوتر و آنچه در دنیای واقعی بازار کار لازم است، می‌باشد.

قطعات کامپیوتر دارای مشخصات پیچیده‌ای هستند، ولی تولیدکنندگان و فروشندگان تنها روی مشخصات ساده‌ای تبلیغ می‌کنند که توضیح آن ساده است! و به آسانی می‌توانند قطعاتی با مشخصات بالاتر را در زمان مناسب عرضه کنند. یک متخصص فنی کامپیوتر باید بتواند به طور علمی، برتری قطعات نسبت به یکدیگر را تشخیص داده و مجموعه قطعات منطبق با یکدیگر را کنار هم قرار دهد تا به یک کامپیوتر جدید یا ارتقاء یافته‌ی مناسب برای کاربری مشخص برسد. همچنین یک متخصص فنی کامپیوتر باید بتواند نسبت به مونتاژ و تنظیم سخت‌افزار و سیستم‌عامل، سرویس، نگهداری پیش‌گیرانه، عیب‌یابی و رفع مشکلات کامپیوتر اقدام نموده و نیز مهارت‌های لازم برای جلوگیری از کاهش سرعت سیستم را داشته باشد تا این امکان را برای کامپیوتر فراهم نماید که در سریع‌ترین و کارآمدترین وضعیت ممکن کار کند. این کتاب تلاش دارد دانش و مهارت لازم برای فرد را ایجاد نموده تا به عنوان متخصص فنی کامپیوتر مشغول کار شود. همچنین، مباحث سخت‌افزار کامپیوتر مربوط به آزمون A+ Certification را پوشش داده است. البته آزمون مربوط به گواهینامه‌ی A+ افزون بر سخت‌افزار، حاوی پرسش‌هایی درباره‌ی سیستم‌عامل و همچنین مباحث بسیار ساده‌ی شبکه نیز می‌باشد. مباحث سیستم‌عامل به کتابی مجزا و مفصل نیاز دارد، که در صورت درخواست خوانندگان، تالیف خواهد شد. بسیاری از قطب‌های صنعت IT (هم‌چون Intel, Dell و Lenovo و بسیاری دیگر) داشتن مدرک A+ را برای پرسنل فنی خود اجباری کرده‌اند. همچنین A+ در درک عمیق‌تر مفاهیم دیگر رشته‌های کامپیوتر نیز به افراد کمک می‌کند و پیش‌نیازی مهم در برخی زمینه‌ها همچون شبکه است.

این کتاب، بازنویسی و ویرایشی جامع از کتاب "مرجع کامل A+ 2009" است که به عنوان کتاب برگزیده، در نهمین جشنواره‌ی کتاب رشد انتخاب گردید و به لطف پروردگار در معتبرترین دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های کشور به عنوان منبع درسی تدریس شده است و تشویق اساتید برجسته و متواضع، مرا بر آن داشت تا دست به ویرایش کامل آن کتاب بزنم. **ویرایش و بازنویسی که بیش از یک سال به طول انجامیده است.**

این کتاب می‌تواند مقدمه‌ای برای کتاب‌های متخصص ارشد فنی کامپیوتر با گرایش‌های مهندسی فروش، تعمیر کامپیوتر، سیستم‌عامل، بازیابی اطلاعات و سرعت کامپیوتر باشد، که مطالب آن موجود است ولی نگارش آن به درخواست خوانندگان مقدور می‌باشد.

شاد و پیروز باشید

احمد کبیری

ad.kabiri@gmail.com

فهرست

1	فصل نخست؛ تعامل سخت‌افزار و نرم‌افزار
1	درس یکم: مفاهیم پایه‌ی کامپیوتر
1	درس دوم: مفاهیم پایه‌ی سخت‌افزار
2	درس یکم: مفاهیم پایه‌ی کامپیوتر
2	مفهوم سخت‌افزار و نرم‌افزار
3	اجزای سخت‌افزار
4	کلاس کامپیوتر
5	انواع Microcomputer
10	درس دوم: مفاهیم پایه‌ی سخت‌افزار
10	Signal
11	سیستم عددنویسی
13	بیت‌ها و کدها
14	Open architecture
16	مدار Controller
16	مدار Interface
20	Serial port و Parallel port
21	Bus
26	مدارهای الکترونیکی
27	همانگی مدارهای الکترونیکی
30	مفهوم bps
30	روش‌های تشخیص خطا
32	Port و Connector
32	مشخصات Connector
33	انواع Connector
40	لایه‌های کامپیوتر
41	Application layer
43	Operating system layer
47	Firmware layer
50	Hardware layer
50	CPU Mode
55	فصل دوم؛ قطعات داخلی کامپیوتر
58	درس یکم: CPU
58	ساختار CPU
60	چگونگی کارکرد CPU
61	Pipeline
62	thread
63	Hyper-Threading Technology
64	Instruction set
65	Microarchitecture

67	مفهوم 32-bit و 64-bit
69	گذرگاه سیستم
70	CPU package
71	سوکت‌های پردازنده
71	انواع سوکت‌های پردازنده‌های Intel
76	انواع سوکت‌های پردازنده‌های AMD
80	انواع پردازنده‌ها
80	انواع پردازنده‌های desktop شرکت Intel
86	انواع پردازنده‌های AMD
87	پیکربندی پردازنده
88	روش‌های پیکربندی پردازنده
88	Wait state
89	Parallel processing
90	Cache
91	Multi-level Cache
92	بررسی مشخصات پردازنده
94	درس دوم: CPU Heatsink
95	انواع Heatsink
96	مواد میانجی حرارتی
96	انواع مواد میانجی حرارتی
97	نحوه‌ی استفاده از مواد میانجی حرارتی
97	سیستم‌های خنک‌کننده با کارایی بالا
101	درس سوم: RAM
101	ساختار RAM
103	انواع Memory module
103	انواع RAM
105	استانداردهای RAM
107	channel
108	ظرفیت RAM
110	درس چهارم: Hard Disk Drive
110	ساختار هارد درایو
111	بخش‌بندی هارد درایو
112	ظرفیت هارد درایو
113	استانداردهای هارد درایو
114	انواع External Hard Drive
114	Hard drive Cache
116	Solid-state drive
117	SSD caching
117	پیاده‌سازی Smart Response Technology
120	درس پنجم: Optical Disc Drive
120	Disc loading

122	فناوری‌های ذخیره‌سازی نوری
122	CD technology
126	DVD technology
129	HD DVD technology
129	Blue Ray technology
131	کارکرد مکانیکی درایوهای نوری
133	سرعت درایوهای نوری
133	روش‌های عملیاتی
134	Floppy Disk Drive: درس ششم
134	ساختار فلاپی درایو
136	Memory Card Reader: درس هفتم
137	Memory Card: انواع
139	Motherboard: درس هشتم
139	اجزای مادربرد
145	دسته‌بندی مادربرد
147	Jumper
148	Form factor
149	ATX
150	microATX
150	FlexATX
151	Mini-ITX
153	BTX
154	ROM BIOS: درس نهم
154	ROM: انواع
155	BIOS
158	BIOS ارتقای
159	روش‌های اتصال ROM BIOS به مادربرد
160	ROM BIOS Packaging
161	UEFI
163	IDE Interface: درس دهم
164	تنظیم ذخیره‌سازهای IDE
165	IDE پارامترهای
166	افزایش سرعت زیر سیستم IDE
166	استانداردهای IDE
168	پیاده‌سازی استاندارد IDE
169	SATA Interface: درس یازدهم
169	SATA استانداردهای
170	مزایای SATA بر PATA
171	کانال‌های SATA
171	SATA mode
173	eSATA

173	eSATAp
174	Bridge
175	USB: درس دوازدهم
175	ساختار USB
177	انواع استانداردهای USB
178	سرعت قطعات USB
179	انواع کابل و کانکتور USB
182	Firewire: درس سیزدهم
182	استانداردهای Firewire
183	مزایای firewire نسبت به USB
185	Thunderbolt: درس چهاردهم
185	مشخصات Thunderbolt
187	Bus And Expansion Slot: درس پانزدهم
187	ISA bus
188	PCI bus
189	PCI-X bus
190	AGP
191	PCI-Express bus
193	AMR bus
194	CNR bus
195	ACR bus
196	Video card: درس شانزدهم
196	اجزای Video card
197	پورت‌های Video card
199	کابل HDMI
199	GPU
202	فناوری‌های پردازش موازی تصویر
206	Video file format
208	Sound card: درس هفدهم
208	پورت‌های Sound card
212	درس هجدهم: دستگاه‌های اتصال به اینترنت
212	Modem
212	استانداردهای Modem
213	External و Internal
213	پورت‌های مودم
214	ISDN card
214	ISDN terminal adapter: پورت‌های
215	ADSL card
215	استانداردهای ADSL
215	پورت‌های ADSL modem
216	Splitter

217	درس نوزدهم: Video capture card و TV tuner card
217	Video capture card
217	پورت‌های Video capture card
218	TV tuner card
219	پورت‌های TV tuner card
220	درس بیستم: SCSI
220	مزایای SCSI نسبت به IDE و SATA
221	استانداردهای SCSI
222	Signaling technique
223	نحوه‌ی اتصال وسایل SCSI
225	کانکتورها و کابل‌های SCSI
226	شناسایی وسایل SCSI
227	SCSI termination
229	درس بیست و یکم: SAS
229	اجزای تعریف شده در SAS
230	کارایی SAS
230	کابل‌ها و کانکتورهای SAS
231	کانکتورهای SAS
233	مزایای SAS نسبت به SCSI
234	درس بیست و دوم: RAID
234	مزایای استفاده از RAID
234	RAID level
237	RAID controller
238	پیااده‌سازی RAID
239	نکات قابل توجه در پیاده‌سازی RAID
240	درس بیست و سوم: power supply
240	انواع کانکتورها و کابل‌های برق
243	توان
245	درس بیست و چهارم: Case
245	وظایف Case
247	اجزای کیس
251	فصل سوم: قطعات جانبی
252	درس یکم: Keyboard
252	ساختار و کارکرد keyboard
253	Keyboard layout
255	Ergonomic Keyboard
256	USB یا PS/2
257	درس دوم: Mouse و دیگر وسایل اشاره‌گر
257	انواع Mouse و نحوه‌ی کارکرد آن‌ها
259	Mouse resolution
259	Touch screen

260.....	فناوری‌های تاچ اسکرین
261.....	Touchpad
261.....	فناوری‌های Touchpad
262.....	Graphics tablet
263.....	Track point
263.....	Joystick
264.....	Game pad
265.....	Scanner: درس سوم
265.....	تصاویر دیجیتال
266.....	اجزای Scanner
267.....	انواع Scanner
270.....	Microphone: درس چهارم
270.....	انواع Microphone
272.....	Digital camera: درس پنجم
272.....	Digital video camera
273.....	انواع Digital video camera
275.....	Fingerprint reader: درس ششم
276.....	Monitor: درس هفتم
276.....	pixel
277.....	انواع Monitor
283.....	Video projector: درس هشتم
284.....	Printer: درس نهم
284.....	انواع Printer
289.....	ویژگی‌های Printer
290.....	Speaker: درس دهم
290.....	ویژگی‌های Speaker
291.....	USB Flash Drive: درس یازدهم
293.....	فصل چهارم: مونتاژ و نصب قطعات کامپیوتر
294.....	درس یکم: نصب قطعات کامپیوتر
294.....	Hot plugging و cold plugging
294.....	ESD
296.....	نصب قطعات کامپیوتر
296.....	انواع پیچ و Standoff
298.....	درس دوم: مونتاژ کامپیوتر
298.....	بخش نخست
303.....	بخش دوم
311.....	فصل پنجم: کامپیوترهای LAPTOP
312.....	درس یکم: قطعات ویژه Laptop
312.....	اجزای Laptop
315.....	پردازنده‌های ویژه Laptop
316.....	پردازنده‌های Intel ویژه Laptop

332	پردازنده‌های AMD ویژه‌ی Laptop
336	A-series
340	Chipset های ویژه‌ی لپ‌تاپ
344	Memory های ویژه‌ی لپ‌تاپ
345	Memory Standards
346	Memory Module standards
352	درس دوم: پورت‌ها و گذرگاه‌های ویژه‌ی لپ‌تاپ
352	گذرگاه PCMCIA و CardBus
354	ExpressCard
357	Mini PCI
360	Mini PCI Express
362	درس سوم: تجهیزات متصل‌کننده‌ی وسایل جانبی به Laptop
362	Docking station
368	Port replicator
369	Media bay
371	درس چهارم: باتری
372	باتری‌های Lead-acid
373	باتری‌های NiCd
374	باتری‌های NiMH
375	Lithium-ion
376	داخل Cell و Battery Pack
377	سلول‌های Li-ion
378	مشخصات سلول‌های Li-ion
378	خصوصیات شارژ
380	عمر باتری Li-ion
381	Self discharge
381	نگه‌داری باتری Li-ion
381	ایمنی باتری‌های Li-ion
382	باتری‌های Lithium-ion Polymer
383	Battery Pack و تعداد سلول‌ها
386	درس پنجم: مدیریت توان مصرفی
386	APM
386	ACPI
388	Global Power State
390	Device Power State
393	فصل ششم: کارایی قطعات کامپیوتر
394	درس یکم: Overclock
394	روش‌های Overclocking
395	ملاحظات overclocking
397	پیاده‌سازی overclocking
398	درس دوم: انتخاب کامپیوتر مناسب

398	تقسیم‌بندی کامپیوترها بر اساس نوع کاربری
398	کامپیوترهای اداری (office)
398	کامپیوترهای معمولی
399	کامپیوترهای بازی (Gaming)
399	کامپیوترهای چندرسانه‌ای (Multimedia)
399	کامپیوترهای Workstation
400	کامپیوترهای Server
400	تقسیم‌بندی کامپیوترها بر اساس کارایی
401	فصل هفتم: نحوه‌ی تعامل قطعات با یکدیگر
402	درس یکم: System Resources
402	IRQ
402	مکانیزم وقفه
404	کنترلر وقفه
405	Interrupt Priority
406	انواع وقفه‌های دیگر
407	DMA channel
407	PIO
408	DMA
408	کنترلر DMA
409	پیکربندی ذخیره‌سازها برای استفاده از روش DMA
411	Memory Address
411	Shadow Memory
411	Virtual memory
413	I/O Address
414	نحوه‌ی واگذاری منابع سیستمی
416	تداخل و اشتراک منابع سیستمی
416	مشاهده‌ی منابع سیستمی و گذار شده
417	تغییر واگذاری منابع سیستمی
419	نکاتی در مورد تغییر منابع سیستمی
420	درس دوم: Boot
420	انواع Boot
420	مراحل بوت
423	فصل هشتم: تعمیر و نگهداری کامپیوتر
424	درس یکم: ابزارهای عیب‌یابی و تعمیر
429	درس دوم: Multimeter
429	کمیت‌های الکتریکی
429	انواع Multimeter
431	کار با multimeter
432	فانکشن‌های مولتی‌متر
437	کاربرد مولتی‌متر در عیب‌یابی کامپیوتر
438	درس سوم: عیب‌یابی سخت‌افزار کامپیوتر

438.....	عیب‌یابی مشکلات حین بوت
440.....	عیب‌یابی مشکلات پس از بوت
441.....	مراحل عیب‌یابی مشکلات پس از بوت
441.....	الگوریتم عیب‌یابی
442.....	کدهای صوتی
445.....	درس چهارم: نگهداری سخت‌افزار کامپیوتر
445.....	عوامل مخرب محیطی
446.....	تمیز کردن کامپیوتر
448.....	نکات مربوط به تمیز کردن کامپیوتر
448.....	مراحل تمیز کردن کامپیوتر
449.....	مراحل تمیز کردن قطعات
452.....	درس پنجم: دستگاه‌های محافظت برق
452.....	مشکلات برق شهر
453.....	دستگاه‌های محافظت برق

فصل نخست

تعامل سخت‌افزار و نرم‌افزار

درس یکم: مفاهیم پایه‌ی کامپیوتر

درس دوم: مفاهیم پایه‌ی سخت‌افزار

درس یکم: مفاهیم پایه‌ی کامپیوتر

در این درس مفهوم سخت‌افزار و نرم‌افزار، اجزای سخت‌افزار و تقسیم‌بندی کامپیوترها مورد بررسی قرار می‌گیرد. پس از خواندن این درس درک مناسبی از مفهوم کامپیوتر به دست خواهید آورد.

مفهوم سخت‌افزار و نرم‌افزار

کامپیوتر، وسیله‌ی الکترونیکی چند منظوره‌ای است که دارای حافظه می‌باشد و برای دست‌یابی به نتیجه‌ی موردنظر، داده‌ها¹ را پردازش می‌کند. این داده‌ها شامل واژگان، صدا، تصویر، حرکت و... است. کامپیوتر از دو بخش نرم‌افزار و سخت‌افزار تشکیل شده، که هر یک لازم و ملزوم یکدیگر هستند.

سخت‌افزار، شامل اجزای فیزیکی کامپیوتر است و وظایف محول شده به کامپیوتر مانند ورود، پردازش، ذخیره و ارائه‌ی اطلاعات را انجام می‌دهد. ویژگی بخش سخت‌افزار، قابل لمس یا مشاهده بودن آن است؛ از این رو هر جزئی از کامپیوتر که دیده می‌شود، جزء سخت‌افزار به شمار می‌آید، حتی تصاویر روی مانیتور یا قسمت ذخیره‌ی اطلاعات در CD-ROM نیز سخت‌افزار محسوب می‌شود!

خوب، پس نرم‌افزار کجاست؟ در واقع نرم‌افزار قابل مشاهده نیست؛ حتی محیط ویندوز نیز چیزی جز تعدادی پیکسل‌های فیزیکی روی صفحه نمایش نیست. در واقع، نرم‌افزار مفهومی است که به وسیله‌ی سخت‌افزار ایجاد، ذخیره و درک می‌شود.

نرم‌افزار، به برنامه‌های کامپیوتری گفته می‌شود که مجموعه‌ای از شیوه‌نامه‌های قابل اجرا به وسیله‌ی کامپیوتر است و عملیات سخت‌افزار را هدایت و مدیریت می‌نماید. نرم‌افزارها بر اساس کارآیی و عمل‌کردشان به چهار دسته تقسیم می‌شوند که عبارتند از:

- نرم‌افزارهای سیستمی: مانند سیستم‌عامل‌ها و **utility**ها که کارکرد کامپیوتر را مدیریت کرده و یا مشکلات خاصی را حل می‌کنند.
- برنامه‌های کاربردی: مانند برنامه‌های واژه‌پرداز، صفحه‌گسترده، بانک اطلاعاتی و بازی‌ها که وجود آنها دلیل استفاده‌ی کاربران از کامپیوتر است.
- نرم‌افزارهای شبکه: مانند سرویس‌های ارتباطی که امکان برقراری ارتباط را برای کامپیوترها فراهم می‌سازند.
- زبان‌های برنامه‌سازی: مانند **C** و **C++** که ابزارهای لازم برای نوشتن برنامه‌ها را در اختیار برنامه‌سازان قرار می‌دهند.

¹ داده‌ها (**data**) به اطلاعات خامی شامل اعداد، حروف و علائم (که در کامپیوتر به صورت نمادهایی متشکل از صفر و یک‌های قراردادی ارائه می‌شوند) گفته می‌شود که دارای مفهوم کاملی نیستند. وقتی داده‌ها پردازش شده (مواردی چون محاسبات، سازمان‌دهی و تحلیل) و دارای مفهوم می‌شوند، اطلاعات یا **Information** نامیده می‌شوند. برای نمونه، آبی یک دیتا است و چشم‌علی، آبی است اطلاعات نامیده می‌شود.

گفتنی است که نرم‌افزارهای سیستمی و برنامه‌های کاربردی از نرم‌افزارهای اصلی به شمار می‌روند و برخی از ویژگی‌های آن‌ها در نرم‌افزارهای شبکه و زبان‌های برنامه‌سازی نیز وجود دارد.

اجزای سخت‌افزار

اگر سخت‌افزار کامپیوتر را به صورت یک مجموعه‌ی یک‌پارچه در نظر بگیریم، می‌توانیم آن‌را از جهت کارکرد و وظیفه، به پنج بخش تقسیم کنیم که شامل موارد زیر می‌باشد:

- **Input¹**: این بخش از سخت‌افزار، وظیفه‌ی ورود اطلاعات (همچون متن، تصویر، حرکت و...)، شیوه‌نامه‌ها و برقراری ارتباط کاربر با کامپیوتر را بر عهده دارد. قطعاتی مانند کیبورد، ماوس، اسکنر و دوربین دیجیتال در این بخش قرار می‌گیرند.
- **Primary storage²**: این بخش که **Memory** نیز نامیده می‌شود، برای ذخیره‌ی داده‌ها و شیوه‌نامه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. مهم‌ترین ویژگی این قسمت آن است که پردازنده و تمامی اجزای کامپیوتر می‌توانند به طور مستقیم به محتویات ذخیره شده در آن دسترسی یابند. حافظه‌ی **RAM** و **ROM** در این بخش قرار می‌گیرند.
- **Secondary storage³**: این بخش که **Storage** نیز نامیده می‌شود، همانند بخش پیشین برای ذخیره‌ی داده‌ها و شیوه‌نامه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد ولی دارای دو تفاوت می‌باشد. نخست این که پردازنده و قطعات دیگر نمی‌توانند مستقیماً به موارد ذخیره شده در این بخش دسترسی داشته باشند؛ از این رو اطلاعات و برنامه‌های موجود در آن برای دسترسی و اجرا باید به بخش **Primary storage** منتقل شوند. دوم آن که ظرفیت ذخیره‌سازی این بخش بسیار بالاتر است، پس برای ذخیره‌ی انبوه اطلاعات مورد استفاده قرار می‌گیرد. هارد درایو، **DVD** درایو و **USB flash drive** در این بخش جای می‌گیرند.
- **Central process⁴**: این بخش از سخت‌افزار، وظیفه‌ی پردازش داده‌ها و اجرای برنامه‌ها را بر عهده دارد. پردازنده (**CPU**) در این بخش جای می‌گیرد.

¹ ورودی

² ذخیره‌سازی اولیه

³ ذخیره‌سازی ثانویه

⁴ پردازش مرکزی

- **Output¹**: این بخش وظیفه‌ی نمایش کارکرد کاربر، ارائه‌ی اطلاعات به وی و انتقال اطلاعات به خارج از کامپیوتر (چون اینترنت، شبکه‌های محلی و ...) را بر عهده دارد. قطعاتی مانند مانیتور، پرینتر، اسپیکر و کارت شبکه² در این بخش جای دارند.

کلاس کامپیوتر

کامپیوترها را می‌توان از زاویه‌های مختلف طبقه‌بندی نمود. از نظر اندازه و سرعت پردازش، کامپیوترها به انواع زیر تقسیم می‌شوند:

- Supercomputer³
- Mainframe computer⁴
- superminicomputer⁵
- Minicomputer⁶
- Microcomputer⁷

Supercomputer، Mainframe computer، Superminicomputer و Minicomputer فضای بسیاری در حد یک اتاق تا یک ساختمان بزرگ را اشغال می‌کنند و چند کاربره هستند. معمولاً چند **terminal⁸** توسط کابل به آن متصل می‌شود و کاربران از طریق این ترمینال‌ها به طور هم‌زمان به کامپیوتر متصل می‌شوند.

ترمینال وسیله‌ای است که آداپتور ویدیو و رابط شبکه به همراه مانیتور، کیبورد و ماوس را در بر می‌گیرد و قادر به پردازش برنامه‌ها نیست یا در حد بسیار کمی این کار را انجام می‌دهد و در عوض پردازش‌های مورد نیاز را به کامپیوتر مرکزی واگذار می‌نماید. این دسته از کامپیوترها معمولاً در سازمان‌های بزرگ و امور تحقیقاتی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

¹ خروجی

² برخی قطعات در چند بخش قرار می‌گیرند؛ برای نمونه، کارت شبکه در بخش‌های **input** و **output** قرار می‌گیرد.

³ ابر کامپیوتر

⁴ کامپیوتر بزرگ

⁵ ابر مینی کامپیوتر

⁶ مینی کامپیوتر

⁷ ریز کامپیوتر

⁸ پایانه

تصویر 1-1 محصول

Microcomputer، کامپیوتری مستقل است که بر اساس ریزپردازنده‌ای جداگانه ساخته می‌شود. برخلاف کامپیوترهای دیگر که پردازنده‌ی آن‌ها از تراشه‌های بسیاری تشکیل شده‌اند، در این کامپیوترها پردازنده در یک تراشه جای می‌گیرد که در این صورت ریزپردازنده¹ نامیده می‌شود. البته در دنیای میکروکامپیوترها، پردازنده و ریزپردازنده به یک معنی است.

کامپیوترهایی که به طور معمول مورد استفاده قرار می‌گیرند، از نوع میکروکامپیوتر هستند و **Personal Computer² (PC)** نیز نامیده می‌شوند. چرا که برخلاف انواع دیگر، برای هر شخص یک کامپیوتر مستقل در نظر گرفته می‌شود.

تصویر 1-2 محصول P

انواع

میکروکامپیوتر نیز خود، از جهت اندازه و قابلیت حمل، انواع مختلفی دارد که عبارتند از:

¹ Microprocessor

² کامپیوتر شخصی

- Desktop computer
- Workstation
- Thin client
- Laptop
- Tablet Computer
- smartphone

¹ Desktop computer برای استفاده در یک محل ثابت طراحی شده و برق مورد نیاز خود را به طور مستقیم از طریق برق شهر تامین می‌کند. نوعی Desktop computer وجود دارد، که تمامی اجزای داخلی و صفحه نمایش آن در یک جعبه قرار گرفته و All-in-one نامیده می‌شود. این کامپیوترها ساده‌تر جابه‌جا شده و جای کمتری اشغال می‌کنند، ولی با این وجود از نظر ارتقاء، دارای محدودیت‌هایی می‌باشند.²

A محصول P (سمت چپ)

(سمت راست) و

تصویر 1-3

Workstation از نظر ظاهری شبیه Desktop computer است، ولی نسبت به آن، قابلیت‌های محاسباتی و گرافیکی بسیار بالاتری دارد.

¹ کامپیوتر رومیزی

² در کامپیوترهای All-in-one، هرمدل از هر برند دارای مادربرد خاص خود می‌باشد و در صورت تمایل به ارتقاء یا خرابی، نمی‌توانید از مادربردهای متداول کامپیوترهای desktop استفاده نمایید. بیشتر، امکان ارتقاء و تعویض قطعه در این کامپیوترها در حد Laptop می‌باشد.

محصول P

تصویر 1-4

T برای استفاده در یک محل ثابت در شبکه طراحی شده و برق مورد نیاز خود را به طور مستقیم از برق شهر تامین می کند. Thin client فضای بسیار کمی اشغال می کند. به طوری که برخی از آن ها را می توان پشت مانیتور نصب نمود تا هیچ جای اضافی اشغال نکنند. این کامپیوترها دارای قدرت پردازشی و مصرف برق پایینی هستند و نیز فاقد هرگونه قطعه‌ی مکانیکی چون فن، هارد دیسک و ذخیره‌ساز نوری می باشند و در عوض از passive heatsink و SSD در آن ها استفاده می شود. لذا نسبت به desktop، عمر مفید بالاتری داشته و به سرویس دوره‌ای نیاز ندارند. معمولاً این کامپیوترها در محیط‌های شبکه به یک سرور متصل شده و تمام داده‌ها و برنامه‌ها به صورت متمرکز ذخیره و اجرا می شوند؛ که باعث ساده‌تر شدن حفاظت از داده‌ها و برنامه‌ها می شود. برخی از آن ها دارای کارت شبکه‌ی بیسیم نیز هستند، که امکان اتصال بدون سیم کامپیوترها را فراهم نموده و برای شبکه‌های کوچک کاربرد دارند. استفاده از این کامپیوترها برای اجرای برنامه‌های سنگین و گرافیکی مناسب نیست.

(سمت راست) و P (سمت چپ)

T محصول

تصویر 1-5

¹ **Laptop**، مجموعه‌ای قابل حمل است که تمامی اجزای متداول کامپیوتر را در خود جای داده است. لپ‌تاپ که **Notebook** نیز نامیده می‌شود، برق مورد نیاز خود را از طریق ترانس و باتری تامین می‌کند. دو نوع خاص از لپ‌تاپ به نام‌های **Netbook** و **Ultrabook** نیز وجود دارند. نوت‌بوک کوچک‌تر، سبک‌تر و ارزان‌تر از لپ‌تاپ بوده، ولی دارای توان پردازشی ضعیف، صفحه نمایش معمولاً 10 اینچی و فاقد درایو ذخیره‌ساز نوری (چون DVD) می‌باشد و برای کار با نرم‌افزارهای اداری، دسترسی به اینترنت، ارتباطات بیسیم و دسترسی از راه دور به نرم‌افزارها مناسب است. **Ultrabook**ها نیز از لپ‌تاپ‌های متعارف کوچک‌تر و سبک‌تر هستند، اما قابلیت پردازشی آن‌ها هم‌چون لپ‌تاپ‌هاست. همچنین این کامپیوترها فاقد درایو ذخیره‌ساز نوری و اتصال شبکه‌ی محلی بوده و معمولاً دارای صفحه نمایش 13 اینچی می‌باشند. **Ultrabook**ها گران‌تر از لپ‌تاپ‌های متداول هستند و برای افرادی چون مدرسان و مدیران که اغلب در حال سفر و نیازمند کامپیوتری نسبتاً قوی و کوچک می‌باشند، مناسب است.

تصویر 1-6 L محصول P

² **Tablet Computer** یا به اختصار **Tablet**، یک کامپیوتر یک‌پارچه و مسطح با صفحه نمایش لمسی معمولاً 7 اینچ یا بیش‌تر است و کاربر به وسیله‌ی صفحه نمایش حساس به لمس آن، با کامپیوتر ارتباط برقرار می‌کند. این نوع کامپیوتر نیز از سیستم‌عامل‌های **Mobile OS** استفاده می‌کند. تبلت‌ها به دو صورت **slates**³ و **hybrid**⁴ عرضه می‌شوند. نوع **slates** به شکل تخته‌ای است که در یک طرف آن صفحه‌ی نمایشی حساس به لمس قرار گرفته و نوع **hybrid** در واقع یک لپ‌تاپ است که صفحه نمایش آن تبلت می‌باشد و می‌تواند از دیگر اجزای لپ‌تاپ جدا شود؛ لذا **Hybrid Laptop** نیز نامیده می‌شوند. برق مورد نیاز تبلت از ترانس و باتری تامین می‌شود.

¹ روپایی

² کامپیوتر صفحه‌ای

³ تخت

⁴ دو رگه

تصویر 1-7 P T نوع (سمت راست) و (سمت چپ)

Smartphone به قدری کوچک است که در یک دست جای گرفته و کارایی آن محدود می‌باشد. دارای قابلیت‌های مالتی مدیا، ارتباطات شبکه‌ای، وب و همچنین تماس تلفنی می‌باشد و به عنوان تلفن همراه، عرضه و استفاده می‌شود و برای ورود داده‌ها نیز به جای کیبورد و ماوس از صفحه نمایش لمسی استفاده می‌کند؛ هرچند برخی از آن‌ها دارای صفحه کلید بسیار کوچکی نیز هستند. در این کامپیوترها از سیستم‌عامل‌های ویژه‌ای استفاده می‌شود، که Mobile OS نامیده می‌شوند و متداول‌ترین آن‌ها Android، IOS، و Windows Mobile می‌باشد. این سیستم‌عامل‌ها نمی‌توانند برنامه‌های ساخته شده برای کامپیوترهای دیگر را اجرا کنند. لذا برای این نوع کامپیوترها برنامه‌های اختصاصی عرضه می‌شود.

تصویر 1-8 محصول A

در این کتاب قصد داریم سخت‌افزار میکرو کامپیوترها را بررسی کنیم.

متداول‌ترین میکرو کامپیوتر، نوع رومیزی و لپ‌تاپ می‌باشد. کامپیوترهای رومیزی دارای مزایای فراوانی نسبت به کامپیوترهای لپ‌تاپ هستند. این کامپیوترها قیمت پایین‌تر و قابلیت ارتقاءپذیری بالایی دارند، اما این قابلیت در کامپیوترهای لپ‌تاپ بسیار محدود است و با هزینه‌ی بالاتری انجام می‌گیرد. به دلیل کوچک بودن فضای داخل و استفاده از باتری در کامپیوترهای لپ‌تاپ، طراحی این نوع کامپیوترها به گونه‌ای است که باید تولید حرارت و مصرف برق کمتری داشته باشند که این مسئله موجب کاهش سرعت آن می‌شود. از این رو کاربرد کامپیوترهای لپ‌تاپ برای مصارف حرفه‌ای که نیاز به توان پردازشی بسیار بالایی دارند، چندان مناسب به نظر نمی‌رسد.

درس دوم: مفاهیم پایه‌ی سخت‌افزار

در این درس طراحی کلی و لایه‌های سیستم کامپیوتر، نحوه‌ی ارتباط اجزای مختلف کامپیوتر و مفهوم داده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرند. پس از خواندن این درس درک مناسبی از نحوه‌ی تعامل اجزای کامپیوتر به دست خواهید آورد.

1

هرگونه کمیت الکتریکی یا الکترومغناطیسی (مانند ولتاژ و یا فرکانس) که برای یک وسیله‌ی الکترونیکی قابل تفسیر باشد و بتواند بار معنایی در سیستم ایجاد کند، سیگنال نام دارد. در کامپیوتر تمامی داده‌ها و شیوه‌نامه‌ها در قالب سیگنال، ذخیره، پردازش و منتقل می‌شوند. به طور کلی دو نوع سیگنال به نام‌های آنالوگ و دیجیتال وجود دارد. سیگنال‌های آنالوگ، سیگنال‌هایی هستند که مقادیر آن‌ها پیوسته بوده و می‌توانند هر مقدار و حالتی را در یک محدوده‌ی مشخص، دارا باشند.

تصویر 9-1 نمونه سیگنال آنالوگ (با بی نهایت حالت)

سیگنال‌های دیجیتال، سیگنال‌هایی هستند که مقادیر آن‌ها کمیت‌گذاری شده و ناپیوسته است. به دلیل وجود مقادیر محدود در سیگنال‌های دیجیتال، برای هر حالت یک نماد عددی مانند 0، 1، 2 و ... در نظر می‌گیرند.

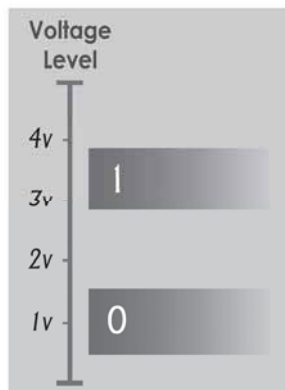
تصویر 10-1 نمونه سیگنال دیجیتال (با دو حالت)

معمولاً سیگنال‌های دیجیتال، باینری هستند. به این معنی که تنها شامل دو حالت می‌باشند که به صورت 0 و 1 نام‌گذاری می‌شوند. زیرا پیاده‌سازی مدارهایی که با سیگنال‌های باینری کار می‌کنند بسیار ساده‌تر انجام می‌پذیرد؛ مانند یک سوئیچ که می‌تواند روشن یا خاموش شود و دو حالت را تداعی کند.

به سیستم‌هایی که از سیگنال‌های دیجیتال استفاده می‌کنند، سیستم‌های دیجیتال گفته می‌شود. کامپیوترهای متداول نیز از نوع سیستم‌های دیجیتال هستند. با این وجود برخی قطعات آن مانند کارت صدا و کارت ویدیو که با انسان ارتباط مستقیم دارند، دارای مدارهای آنالوگ نیز می‌باشند؛ زیرا حواس انسان و پدیده‌های فیزیکی همچون

نور، صدا و دما آنالوگ هستند و وظیفه‌ی این مدارها تبدیل دنیای آنالوگ ما به دنیای دیجیتال کامپیوتر و البته برعکس است.

کیفیت داده‌های درون وسایل دیجیتال در حین ورود، پردازش، انتقال و ارائه هیچ تغییری نمی‌کند و همواره ثابت است، در صورتی که در وسایل آنالوگ چنین نیست. البته هر سیگنالی از جمله سیگنال‌های دیجیتال در حین انتقال دچار اعوجاج شده و دارای نویز می‌شوند؛ ولی به دلیل اینکه برای بیان حالات سیگنال‌های دیجیتال (یا همان صفر و یک‌ها) از یک محدوده‌ی کمیت استفاده می‌شود، تغییرات جزئی در سیگنال تأثیری ندارند. در مقابل، هر تغییر جزئی ناخواسته در سیگنال‌های آنالوگ به عنوان وضعیت جدید ثبت شده و سیگنال‌ها به مرور زمان از وضعیت اولیه‌ی خود فاصله می‌گیرند و دچار کاهش تدریجی کیفیت می‌شوند. البته هنوز سیستم‌های دیجیتال نسبت به تغییرات شدید سیگنال آسیب‌پذیر هستند؛ ولی دیجیتالی بودن سیگنال این امکان را برای سیستم فراهم می‌کند تا از مکانیزم‌هایی برای تشخیص و حتی رفع این مشکلات استفاده نماید.

T نمونه در سیگنال‌های دیجیتال

تصویر 1-11

با این وجود الزاماً سیستم‌های دیجیتال از جهت سرعت و دقت، برتر از سیستم‌های آنالوگ نیستند و در هر دو نوع سیستم، وسایلی با کیفیت و سرعت‌های متفاوت عرضه می‌شود.

سیستم عددنویسی

سیستم عددنویسی، روشی برای نمایش مقادیر می‌باشد. در ریاضیات، سیستم‌های عددنویسی گوناگونی چون باینری، اکتال، دسیمال و هگزادسیمال تعریف شده است. ما انسان‌ها در محاسبات روزمره از سیستم عددنویسی دسیمال استفاده می‌کنیم که دارای ارقام صفر تا نه می‌باشد و از ترکیب آن‌ها با یکدیگر مقادیر مورد نظر را بیان می‌کنیم. اما مقادیر عددی در کامپیوتر، بر اساس سیستم عددنویسی باینری است که دارای ارقام صفر و یک است. اگر چه ارقام باینری برای کامپیوترها ایده‌آل هستند، اما معمولاً درک آن‌ها برای اشخاص دشوار است. از این رو برای سهولت درک مقادیر، غالباً در پیغام‌های خطا و برنامه‌های فنی مانند **Disk Editor** و **System Information** از سیستم‌های عددنویسی اکتال و هگزادسیمال استفاده می‌شود. اکتال یا مبنای هشت، دارای ارقام صفر تا هفت و هگزادسیمال یا مبنای 16، دارای ارقام صفر تا نه و A تا F است. در سیستم عددنویسی هگزادسیمال، مقادیر با

ارقام کمتری بیان می‌شوند. بنابراین بیشتر در کاربردهای فنی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در جدول زیر مقادیر مختلف (بدون علامت) در سیستم‌های عددنویسی متفاوت نمایش داده شده است:

جدول 1-1

مقادیر با سیستم عدد نویسی هگزا دسیمال	مقادیر با سیستم عدد نویسی اکتال	مقادیر با سیستم عدد نویسی باینری	مقادیر با سیستم عدد نویسی دسیمال
1	1	1	1
2	2	10	2
3	3	11	3
4	4	100	4
5	5	101	5
6	6	110	6
7	7	111	7
8	10	1000	8
9	11	1001	9
A	12	1010	10
B	13	1011	11
C	14	1100	12
D	15	1101	13
E	16	1110	14
F	17	1111	15
10	20	10000	16
11	21	10001	17

محاسبه‌ی دستی تبدیل سیستم‌های عددی برای اعداد بزرگ (که معمولاً در مباحث سخت‌افزاری استفاده می‌شود) بسیار زمان‌بر است. بنابراین در این مورد به این مطلب بسنده می‌کنیم که به وسیله‌ی برنامه‌ی **calculator** ویندوز، می‌توانید مقادیر را در سیستم‌های عددی متفاوت مشاهده کنید. برای این منظور در این برنامه، از منوی **View**

گزینه‌ی Programmer (در ویندوزهای پیش از 7، گزینه‌ی Scientific) را انتخاب نموده و پس از انتخاب یک سیستم عددی (Hex برای هگزادسیمال، Dec برای دسیمال، Oct برای اکتال و Bin برای باینری) مقدار را وارد کرده و در نهایت سیستم عددی مقصد را انتخاب نمایید.

بیت‌ها و کدها

کوچک‌ترین واحد داده در کامپیوتر، 1 bit می‌باشد، که معادل یک عدد باینری (0 یا 1) است. واحد بزرگ‌تری به نام **byte** نیز وجود دارد که شامل هشت بیت می‌باشد. البته امروزه با وجود حجم وسیع ذخیره‌سازها و داده‌ها، بیت واحد بسیار کوچکی است؛ بنابراین از واحدهای بزرگ‌تری چون کیلوبایت، مگابایت، گیگابایت، ترابایت و پتابایت نیز استفاده می‌شود. در جدول زیر مشخصات این واحدها نمایش داده شده است:

جدول 1-2

واحد داده	اختصار	ظرفیت
Kilobyte	KB	1024 (2 به توان 10) بایت
Megabyte	MB	1048576 (2 به توان 20) بایت یا 1024 کیلوبایت
Gigabyte	GB	1073741824 (2 به توان 30) بایت یا 1024 مگابایت
Terabyte	TB	1099511627776 (2 به توان 40) بایت یا 1024 گیگابایت
Petabyte	PT	1125899906842624 (2 به توان 50) بایت یا 1024 ترابایت

گاهی برای سادگی محاسبات، به جای ضرب 1024 از 1000 استفاده می‌شود که این امر در برخی موارد موجب سردرگمی کاربران می‌شود؛ برای نمونه، تولیدکنندگان در محاسبه‌ی ظرفیت هارد درایو از ضرب 1000 استفاده می‌کنند و سیستم‌عامل، ضرب 1024 را به کار می‌برد. به همین دلیل خواهید دید که پس از محاسبه‌ی ظرفیت هارد درایو در سیستم‌عامل، ظرفیت هارد درایو کمتر از ظرفیت اسمی آن است. برای اشتهاب نشدن معانی واحدهای ظرفیت، اصطلاح‌های دیگری استاندارد شده، که نشان‌دهنده‌ی کاربرد قطعی ضرب 1024 است و گاهی (به ویژه در مقالات علمی) از آن‌ها استفاده می‌شود. این اصطلاح‌ها در جدول زیر نشان داده شده است:

¹ مخفف binary digit

جدول 3-1

واحد داده	اختصار	ظرفیت
Kibibyte	KiB	2 به توان 10 بایت
Memibyte	MiB	2 به توان 20 بایت
Gibibyte	GiB	2 به توان 30 بایت
Tebibyte	TiB	2 به توان 40 بایت

در دنیای باینری تنها دو مقدار 0 و 1 وجود دارد؛ ولی نمی‌توان تنها با این دو حالت تمامی مفاهیم را بیان کرد. بنابراین برای بیان داده‌ها و شیوه‌نامه‌ها از مجموعه‌هایی مرکب از این دو عدد استفاده می‌شود که اصطلاحاً `code` نامیده می‌شوند و مجموعه‌های 8، 16، 32 بیتی و یا بیش‌تر را دربر می‌گیرند، که هر کدام از این `code` ها به عنوان یک مفهوم تلقی می‌شود.

Machine code یا زبان ماشین، مجموعه‌ای از شیوه‌نامه‌ها است که می‌تواند مستقیماً به وسیله‌ی پردازنده اجرا شود. **Machine code** در واقع کدهای 0 و 1 است که به پردازنده می‌گوید چه کار باید بکند. در واقع تمامی برنامه‌ها حاوی **Machine code** می‌باشند. تمام دستوراتی که با زبان‌های دیگر چون C، C++ و غیره نوشته می‌شوند، باید به **Machine code** تبدیل شوند تا بتوانند مورد استفاده قرار بگیرند. بنابراین برای هر زبان برنامه‌سازی، یک برنامه به نام **Compiler**² وجود دارد که عملیات ترجمه‌ی زبان منبع به **Machine code** را بر عهده دارد. چنانچه زبان منبع، اسمبلی باشد، عملیات تبدیل به **Machine code** توسط برنامه‌ی **Assembler** صورت می‌گیرد.

O

3

معماری کامپیوتر از نوع **Open architecture** است. در این معماری بر خلاف **Closed architecture**⁴ - که در طراحی دیگر وسایل الکترونیکی مانند تلویزیون، مایکروفر و ماشین حساب کاربرد دارد - امکان توسعه‌ی سیستم وجود دارد و این امر یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد کامپیوتر می‌باشد. در **Open architecture**، هر سیستم از **sub system**⁵های مجزا و مستقلی تشکیل شده، که هر یک دارای وظایف ویژه، مدیریت مستقل و استانداردهای ویژه خود هستند و غالباً عملیات کنترلی و پردازش‌های مورد نیازشان در همان ساب‌سیستم انجام می‌گیرد. البته

1 رمز

2 برنامه‌ی مترجم

3 معماری باز

4 معماری بسته

5 زیرسیستم